

LitLab Leesclub

Leesclub 27: Moeder & dochter

Gebrek is een groot woord van Nina Polak

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Gebrek is een groot woord* van Nina Polak. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

“In mijn Kleine geschiedenis van slechte ideeën zou dit een eigen hoofdstuk krijgen, ‘Het tuinhuis’, waarin Skip Nauta zich vrijwillig laat opsluiten om een achtergelaten leven de kans te geven zich weer eens lekker strak om haar keel te wikkelen. Met bijrollen voor Mascha, Nico en Juda Zeno, warme surrogaatfamilie en levend decor waartegen alle mislukkingen van (de toch nog relatief jonge!) Skip zullen afsteken als zwarte vliegen in chardonnay.”

Gebrek is een groot woord is de tweede roman van Nina Polak. Polak vertelt daarin het verhaal van Nynke ‘Skip’ Nauta. Ze heeft zeven jaar op zee rondgezworven wanneer ze op uitnodiging van haar ‘surrogaatouders’ Mascha en Nico Zeno tijdelijk terugkeert naar Amsterdam. Daar moet ze de mensen en plekken uit haar verleden weer onder ogen komen. Ineens is ze weer terug bij de herinneringen waarvoor ze misschien wel al die tijd op de vlucht was. Met name aan het verdriet om haar overleden moeder valt niet te ontkomen in de stad van haar jeugd. Ondertussen wordt ze door haar ex-vriend Borg geconfronteerd met een weinig rooskleurig beeld van haar moeder. *Gebrek is een groot woord* laat je nadenken over de relatie tussen een moeder en een dochter, en onderzoekt wat het precies betekent om je ‘gehecht’ te voelen. Tegelijkertijd plaatst het boek een komische en een kritische noot bij de ideeën en beelden die over moederschap bestaan in onze cultuur.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Gebrek is een groot woord*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Gebrek is een groot woord* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Welk personage speelt Mascha in het toneelstuk *Hamle?*

LitLab

Quizvraag 2

Welke bijnaam krijgt Juda van 'Frida de profeet'?

LitLab

Quizvraag 3

Wat is de favoriete snack van Nynke en haar moeder Nellie?

LitLab

Quizvraag 4

Nynke vertelt Nico over een spreekbeurt die ze ooit gaf op de basisschool. Wat was het onderwerp van die spreekbeurt?

LitLab

Quizvraag 5

Wat is de titel van Borgs novelle?

LitLab

Antwoorden

1. Gertrude, de moeder van Hamlet
2. 'De verbannen hertog'
3. Puddingbroodjes
4. Zeecontainers
5. De onschuldige

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Lijkt het jou leuk om net als Nynke een tijdje over de wereld te zwerven (al dan niet op een zeilboot)? Waarom wel of niet?

Feest der herkenning? 2/8

Nynke vertelt Borg niet dat ze zwanger is van hem en ze besluit het kind uiteindelijk niet te houden. Kun jij begrijpen dat een vrouw in haar situatie deze keuze maakt, en wat vind jij van haar keuze?

Feest der herkenning? 3/8

Wanneer Mascha Nynke probeert te vertellen dat ze moet vertrekken, reageert Nynke een beetje onredelijk. Wat vond jij van haar reactie, en hoe zou je Nynkes onredelijkheid kunnen verklaren?

Feest der herkenning? 4/8

Vergelijk de relatie tussen Nynke en Nellie met jouw eigen relatie tot je moeder, pleegmoeder of oma. Zie je daartussen vooral verschillen of ook overeenkomsten?

Feest der herkenning? 5/8

Mascha zegt over het stuk van Tsjechov: 'Maar ik vind Trepljov ook een karikatuur, net als iedereen in dat stuk, uiteraard'. Vind je dat deze uitspraak ook van toepassing is op de personages uit de roman van Polak, en waarom wel of niet? Bespreek eventueel eerst met elkaar wat een karikatuur precies is.

Feest der herkenning? 6/8

'Het was bij die stukken lang niet meer zo zonneklaar of het nu tragedies of komedies waren', zegt Mascha over het werk van Tsjechov. Hoe zit dat bij Gebrek is een groot woord: las jij dat als een tragedie of een komedie? Bespreek ook hier wat een tragedie of komedie precies is volgens jullie.

Feest der herkenning? 7/8

Borg schrijft Nynke: 'Ik wil nu eenmaal overal Jezus, Hamlet en Oedipus herkennen.' Kies een van deze klassieke personen of personages en probeer te beschrijven welke rol familierelaties spelen in hun verhaal. Zoek eventueel wat achtergrondinformatie over een van deze figuren als je ze niet zo goed kent.

Feest der herkenning? 8/8

Het verhaal verwijst regelmatig naar klassieke verhalen over relaties tussen moeders, vaders en kinderen. Tegelijkertijd wordt Borg belachelijk gemaakt als die Nynke wil begrijpen via de verhalen van Oedipus of Hamlet. Vind jij die poging ook belachelijk, of vind jij dat je zulke verhalen kunt gebruiken om familierelaties beter te begrijpen?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Omschrijf de relatie tussen Nynke en haar moeder Nellie in drie woorden. Doe vervolgens hetzelfde voor de relatie tussen Nynke en Mascha. Wat is het verschil tussen die twee relaties?

Stof tot nadenken? 2/8

In het citaat hierboven noemt Nynke de Zeno's een 'surrogaatfamilie'. Waarom heeft Nynke behoefte aan zo'n vervangende familie?

Stof tot nadenken? 3/8

De verhoudingen tussen Nynke en Nellie en tussen Nynke en Mascha zijn slechts twee van de vele moeder-kindrelaties die de roman beschrijft. Welke relaties van dit type zijn er nog meer?

Stof tot nadenken? 4/8

Vrijwel alle personages hebben een moeizame relatie met hun moeder: Nynke, Juda, Nellie en Nico. Zie je een overeenkomst in die verschillende relaties, of zijn er juist belangrijke verschillen?

Stof tot nadenken? 5/8

In het verhaal van deze roman zijn twee kleinere verhalen ingebed, als zogenaamde 'raamvertellingen'. De belangrijkste daarvan is de novelle van Borg. Wat maakt Nynke precies zo boos bij het lezen van dat verhaal?

Stof tot nadenken? 6/8

Nina Polak brengt een verschil aan in de vertelstijl van de novelle van Borg en de toon van Nynkes ik-perspectief. Hoe zou je beide vertelstijlen omschrijven, en hoe dragen die verschillende stijlen bij aan het beeld dat je van beide personages kreeg?

Stof tot nadenken? 7/8

Nynke ziet onder andere haar relatie met haar moeder verbeeld in het verhaal van Borg. Nynke zet zich fel af tegen zijn beeldvorming. Wat denk jij: schetst Borg een accuraat beeld van die relatie? Benoem op welke aanwijzingen uit het verhaal je je mening baseert.

Stof tot nadenken? 8/8

Een tweede raamvertelling is de levensbeschrijving van 'Frida de profeet'. Nynke hoort dat verhaal van Juda en vertelt haar versie ervan door aan Borg (en de lezer). Welke dramatische gebeurtenis heeft zich afgespeeld in het leven van Frida? Zie je overeenkomsten of verschillen met Frida's leven en dat van Juda en/ of Nynke?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8